

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

علي خسته

دلایل عدم دستیابی به چشم انداز بیست ساله کشور و چالش های پیش رو

نعمت الله اکبری
هیات علمی دانشگاه اصفهان
دیماه ۱۴۰۳

بیانیه چشم انداز بیست ساله کشور

ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین

جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- ✓ توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزش‌های اسلامی، ملی و انقلابی با تأکید بر: مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادی‌های مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسان‌ها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضایی.
- ✓ برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه □ اجتماعی در تولید ملی.
- ✓ امن، مستقل و مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازرندگی همه‌جانبه و پیوستگی مردم و حکومت.
- ✓ برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، نهاد مستحکم خانواده به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط‌زیست مطلوب.
- ✓ فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط روحیه تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن.
- ✓ دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقاء نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل.
- ✓ الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام با تحکیم الگوی مردم‌سالاری دینی، توسعه کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای براساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره).
- ✓ دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان براساس اصول عزت، حکمت و مصلحت

فرایند یک برنامه راهبردی

تدوین

استقرار

اجرا

نظارت و
بازنگری

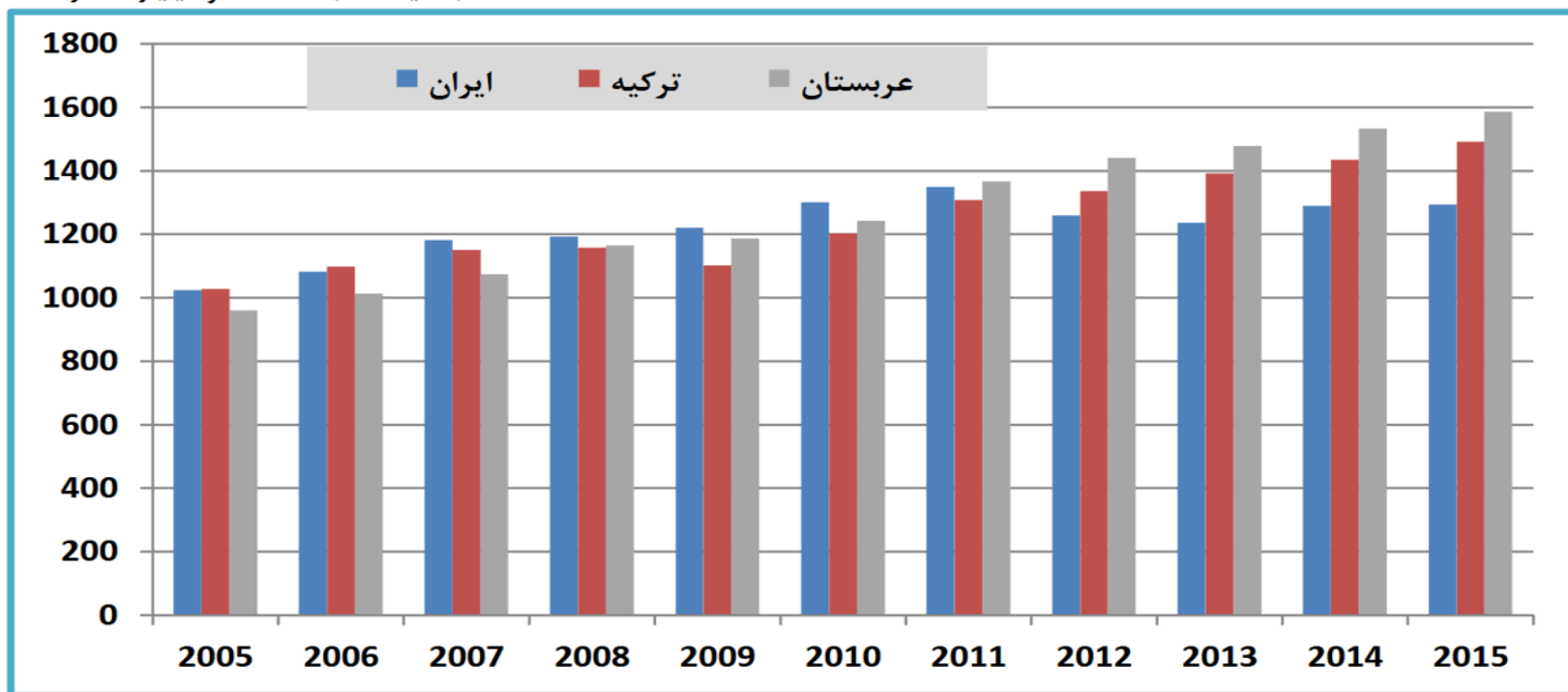
جدول (۱). مقایسه تولید ناخالص داخلی بر حسب برابری قدرت خرید (PPP) ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز - رتبه بندی نزولی

واحد: به قیمت ثابت ۲۰۱۱ و به میلیارد دلار

۲۰۱۵ (سال یازدهم از اجرای سند و پنجم از برنامه پنجم)		۲۰۱۰ (سال پایان برنامه چهارم)		۲۰۰۵ (سال شروع اجرای سند چشم انداز و برنامه چهارم)		ردیف
۱۵۸۶	عربستان	۱۳۰۱	ایران	۱۰۲۸	ترکیه	۱
۱۴۹۱	ترکیه	۱۲۴۳	عربستان	۱۰۲۵	ایران	۲
۱۲۹۴	ایران	۱۲۰۳	ترکیه	۹۶۰	عربستان	۳
۹۳۸	مصر	۸۲۹	مصر	۶۱۸	پاکستان	۴
۸۹۶	پاکستان	۷۳۱	پاکستان	۶۱۴	مصر	۵
۶۰۵	امارات	۴۷۸	امارات	۴۲۵	امارات	۶
۵۱۱	عراق	۳۹۱	عراق	۲۹۴	عراق	۷
۴۲۷	قزاقستان	۳۴۲	قزاقستان	۲۵۳	قزاقستان	۸
۳۰۲	قطر	۲۲۵	کویت	۲۱۳	کویت	۹
۲۶۱	کویت	۲۲۵	قطر	۱۰۴	عمان	۱۰
۱۷۷	ازبکستان	۱۴۴	آذربایجان	۹۶	قطر	۱۱
۱۶۲	عمان	۱۳۸	عمان	۸۷	یمن	۱۲
۱۶۱	آذربایجان	۱۲۰	ازبکستان	۷۹	ازبکستان	۱۳
۸۳	ترکمنستان	۱۰۳	یمن	۶۸	آذربایجان	۱۴
۷۸	اردن	۷۱	لبنان	۵۰	اردن	۱۵
۷۷	لبنان	۶۸	اردن	۴۹	لبنان	۱۶
۶۱	بحرین	۵۱	بحرین	۳۹	بحرین	۱۷
۵۹	افغانستان	۵۱	ترکمنستان	۳۱	ترکمنستان	۱۸
۳۴	گرجستان	۴۶	افغانستان	۲۸	افغانستان	۱۹
۲۴	ارمنستان	۲۶	گرجستان	۲۱	گرجستان	۲۰
۲۲	تاجیکستان	۱۹	ارمنستان	۱۶	ارمنستان	۲۱
۱۹	قرقیزستان	۱۶	تاجیکستان	۱۲	قرقیزستان	۲۲
-	سوریه	۱۵	قرقیزستان	۱۲	تاجیکستان	۲۳
-	یمن	-	سوریه	-	سوریه	۲۴

نمودار (۱). مقایسه روند تولید ناخالص داخلی بر حسب برابری قدرت خرید (PPP) ایران با کشورهای عربستان و ترکیه در دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۵

به قیمت ثابت ۲۰۱۱ و میلیارد دلار

ساخته: ۲۰۱۶ (WDI). <http://data.worldbank.org>

نمودار (۲). مقایسه جایگاه تولید ناخالص داخلی بر حسب برابری قدرت خرید (PPP) ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز در سال ۲۰۱۵

به قیمت ثابت ۲۰۱۱ و میلیارد دلار

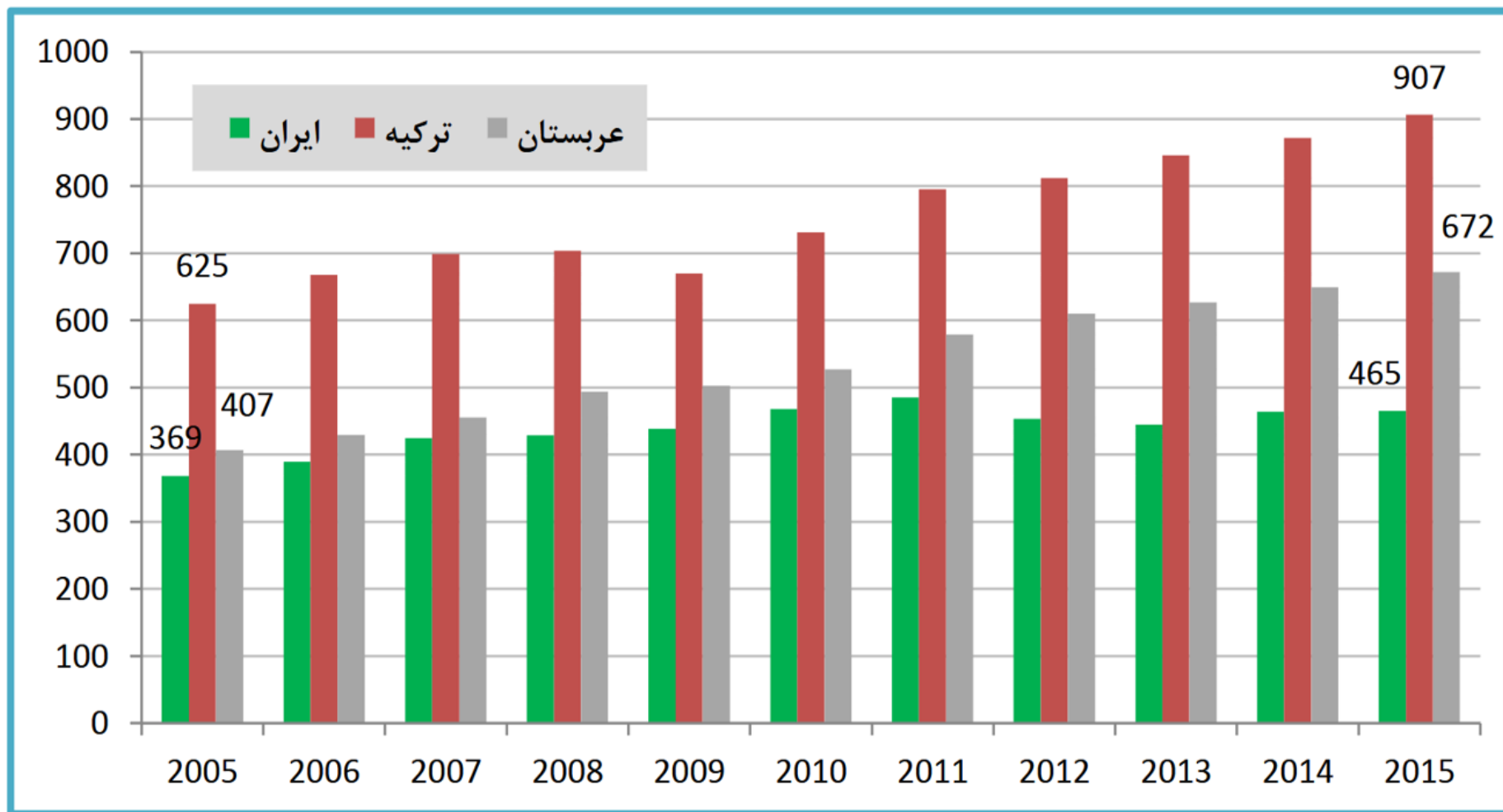
جدول (۲). مقایسه تولید ناخالص داخلی بر حسب برابری قدرت خرید (PPP) ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز - رتبه بندی نزولی

واحد: به قیمت جاری و میلیارد دلار

۲۰۱۵ (سال یازدهم از اجرای سند و پنجم از برنامه پنجم)		۲۰۱۰ (سال پایانی برنامه چهارم)		۲۰۰۵ (سال شروع اجرای سند چشم انداز و برنامه چهارم)		
۱۶۸۵	عربستان	۱۲۷۴	ایران	۹۱۲	ایران	۱
۱۵۴۳	ترکیه	۱۲۱۸	عربستان	۸۵۵	عربستان	۲
۱۴۴۴	ایران	۱۱۶۹	ترکیه	۷۸۱	ترکیه	۳
۹۹۷	مصر	۸۱۲	مصر	۵۵۰	پاکستان	۴
۹۵۳	پاکستان	۷۱۶	پاکستان	۵۴۷	مصر	۵
۶۴۳	امارات	۴۶۸	امارات	۳۷۸	امارات	۶
۵۴۳	عراق	۳۸۳	عراق	۲۶۲	عراق	۷
۴۵۴	قزاقستان	۳۳۵	قزاقستان	۲۲۵	قزاقستان	۸
۳۲۱	قطر	۲۲۱	کویت	۱۸۹	کویت	۹
۲۷۸	کویت	۲۲۱	قطر	۹۳	عمان	۱۰
۱۸۸	ازبکستان	۱۴۱	آذربایجان	۸۶	قطر	۱۱
۱۷۲	عمان	۱۳۵	عمان	۷۷	یمن	۱۲
۱۷۱	آذربایجان	۱۱۷	ازبکستان	۷۱	ازبکستان	۱۳
۸۹	ترکمنستان	۱۰۱	یمن	۶۰	آذربایجان	۱۴
۸۳	اردن	۶۹	لبنان	۴۵	اردن	۱۵
۸۲	لبنان	۶۷	اردن	۴۴	لبنان	۱۶
۶۵	بحرین	۵۰	بحرین	۳۴	بحرین	۱۷
۶۳	افغانستان	۵۰	ترکمنستان	۲۷	ترکمنستان	۱۸
۳۶	گرجستان	۴۶	افغانستان	۲۵	افغانستان	۱۹
۲۵	ارمنستان	۲۶	گرجستان	۱۸	گرجستان	۲۰
۲۴	تاجیکستان	۱۹	ارمنستان	۱۴	ارمنستان	۲۱
۲۰	قرقیزستان	۱۶	تاجیکستان	۱۱	قرقیزستان	۲۲
	سوریه	۱۵	قرقیزستان	۱۰	تاجیکستان	۲۳
	یمن		سوریه		سوریه	۲۴

نمودار(۳). مقایسه تولید ناخالص داخلی ایران با کشورهای عربستان و ترکیه در دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۵

میلیارد دلار به قیمت ثابت ۲۰۱۰

جدول (۵). مقایسه رشد اقتصادی ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز در سال های دوره های مختلف
 ۲۰۰۵-۲۰۱۵؛ رتبه بندی نزولی

(درصد)

متوسط رشد سالانه دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۵		متوسط رشد سالانه دوره ۲۰۰۹-۲۰۱۵		متوسط رشد سالانه دوره ۲۰۰۵-۲۰۰۹		ردیف
۱۱.۷	قطر	۹.۷	ترکمنستان	۲۰.۸	آذربایجان	۱
۱۰.۷	ترکمنستان	۸.۷	قطر	۱۶.۱	قطر	۲
۱۰.۶	آذربایجان	۸.۲	ازبکستان	۱۱.۱	ترکمنستان	۳
۸.۲	ازبکستان	۷.۶	افغانستان	۱۰.۸	افغانستان	۴
۷.۹	افغانستان	۶.۲	تاجیکستان	۸.۳	ازبکستان	۵
۶.۶	تاجیکستان	۵.۳	عراق	۷.۴	اردن	۶
۵.۸	قزاقستان	۴.۵	عربستان	۶.۷	قزاقستان	۷
۵.۵	عراق	۴.۵	قزاقستان	۶.۶	تاجیکستان	۸
۵.۴	گرجستان	۳.۹	عمان	۶.۶	لبنان	۹
۵.۳	عربستان	۳.۸	گرجستان	۶.۱	ارمنستان	۱۰
۴.۹	ارمنستان	۳.۸	لبنان	۶.۰	بحرین	۱۱
۴.۸	بحرین	۳.۸	قرقیزستان	۶.۰	مصر	۱۲
۴.۸	اردن	۳.۷	ترکیه	۵.۸	گرجستان	۱۳
۴.۴	لبنان	۳.۶	بحرین	۵.۸	عربستان	۱۴
۴.۳	مصر	۳.۶	پاکستان	۵.۵	عراق	۱۵
۴.۳	عمان	۳.۶	آذربایجان	۵.۳	عمان	۱۶
۴.۲	ترکیه	۳.۲	مصر	۴.۶	پاکستان	۱۷
۴.۲	قرقیزستان	۳.۰	اردن	۴.۵	قرقیزستان	۱۸
۴.۱	پاکستان	۲.۹	امارات	۴.۴	ایران	۱۹
۳.۷	امارات	۱.۲	ایران	۴.۰	یمن	۲۰
۲.۸	کویت	۱.۲	ارمنستان	۳.۶	کویت	۲۱
۲.۵	ایران	۰.۷	کویت	۳.۰	امارات	۲۲
-	سوریه	-	سوریه	۳.۰	ترکیه	۲۳
-	یمن	-	یمن	-	سوریه	۲۴

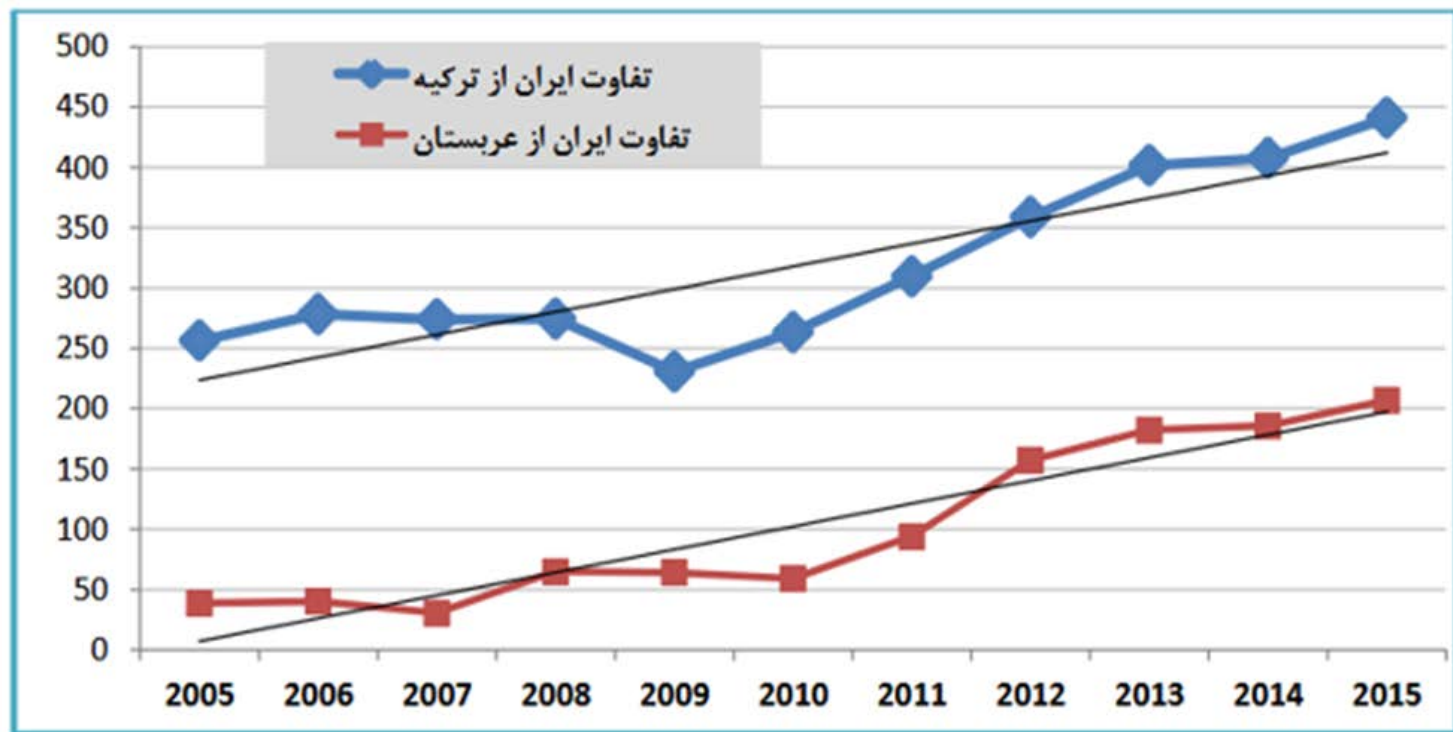
ماخذ: ۲۰۱۶ (WDI). <http://data.worldbank.org>

جدول (۷). تفاوت تولید ایران با کشورهای رقیب ترکیه و عربستان در سال ۲۰۱۵ و ۲۰۰۵ (درصد)

شخص	تفاوت	۲۰۰۵	۲۰۱۵
تولید ناخالص داخلی بر حسب برابری قدرت خرید (PPP) (به قیمت ثابت ۲۰۱۱ و میلیارد دلار)	تفاوت ایران از ترکیه	۳	۱۹۷
	تفاوت ایران از عربستان	-۶۴	۲۹۲
تولید ناخالص داخلی ایران (به قیمت ثابت ۲۰۱۰ و میلیارد دلار)	تفاوت ایران از ترکیه	۲۵۶	۴۴۱
	تفاوت ایران از عربستان	۳۸	۲۰۷

ماخذ: محاسبه شده بر اساس جداول ۱ و ۲

نمودار (ع). تفاوت تولید ایران از کشورهای رقیب ترکیه و عربستان در دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۵ (درصد)

ماخذ: محاسبه شده بر اساس جداول ۱ و ۲

جدول (۱۰). تحولات جایگاه کشورهای حوزه سند چشم انداز از منظر امتیاز شاخص توسعه ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال ۲۰۱۰ و ۲۰۱۵

۲۰۱۵ (سال یازدهم از اجرای سند و پنجم از برنامه پنجم)		۲۰۱۰ (سال پایانی برنامه چهارم)		
۷.۶۳	بحرین	۶.۱	قطر	۱
۷.۴۴	قطر	۵.۶۴	کویت	۲
۷.۳۲	امارات	۵.۴۲	بحرین	۳
۷.۰۵	عربستان	۵.۳۸	امارات	۴
۶.۸۳	کویت	۴.۹۶	عربستان	۵
۶.۳۳	عمان	۴.۸۱	قزاقستان	۶
۶.۲۹	لبنان	۴.۵۶	ترکیه	۷
۶.۲	قزاقستان	۴.۴۱	عمان	۸
۵.۷۹	آذربایجان	۴.۲۱	آذربایجان	۹
۵.۵۸	ترکیه	۴.۱۸	لبنان	۱۰
۵.۳۲	ارمنستان	۴.۱	ارمنستان	۱۱
۵.۲۵	گرجستان	۳.۸۲	اردن	۱۲
۴.۷۹	ایران	۳.۷۶	گرجستان	۱۳
۴.۷۵	اردن	۳.۴۸	مصر	۱۴
۴.۶۲	قرقیزستان	۳.۴۸	ایران	۱۵
۴.۴	مصر	۳.۱۴	سوریه	۱۶
۳.۴۸	سوریه	۳.۰۲	قرقیزستان	۱۷
۲.۲۴	پاکستان	۱.۷۹	پاکستان	۱۸
۱.۸۳	افغانستان	۱.۳۷	افغانستان	۱۹
	عراق		عراق	۲۰
	تاجیکستان		تاجیکستان	۲۱
	ترکمنستان		ترکمنستان	۲۲
	ازبکستان	14	ازبکستان	۲۳
	یمن		یمن	۲۴

جدول (۱۵): مقایسه شاخص اقتصاد دانش بنیان (KEL) برخی کشورهای منتخب

رتبه	شاخص KEL در سال ۲۰۱۲	شاخص KEL در سال ۲۰۰۸	کشور	
۲۲	۸.۲۸	۸.۵۶	ژاپن	۱
۲۹	۷.۹۷	۷.۶۸	کره	۲
۴۸	۶.۱	-	مالزی	۳
۲۳	۸.۲۶	۸.۲۴	سنگاپور	۴
۱۸	۸.۵۲	۸.۲	هنگ کونگ	۵
۶۹	۵.۱۶	۵.۶۱	ترکیه	۶
۱	۹.۴۳	۹.۵۲	سوئد	۷
۸	۸.۹	۸.۸۷	آلمان	۸
۱۲	۸.۷۷	-	آمریکا	۹
۹۴	۳.۹۱	۳.۳۹	ایران	۱۰

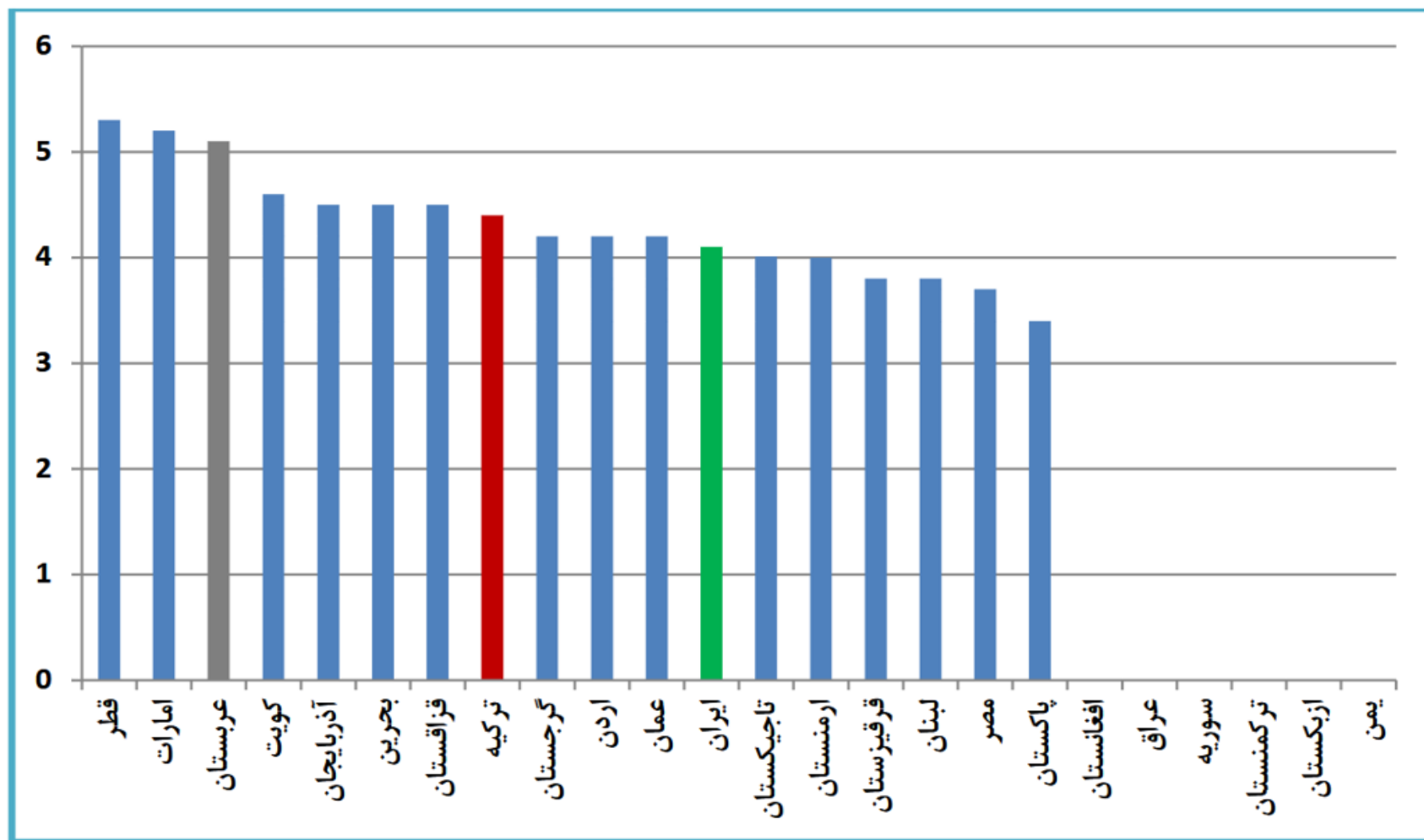
جدول (۱۷). مقایسه رتبه شاخص رقابت‌پذیری ایران با کشورهای حوزه سند چشم‌انداز طی سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۵

(رتبه از بهترین به بدترین)

شاخص رقابت‌پذیری ۲۰۱۶-۲۰۱۵			شاخص رقابت‌پذیری ۲۰۱۱-۲۰۱۰		
رتبه در بین ۱۴۰ کشور جهان	امتیاز	کشور	رتبه در بین ۱۳۹ کشور جهان	امتیاز	کشور
۱۴	۵.۳	قطر	۱۷	۵.۱	قطر
۱۷	۵.۲	امارات	۲۱	۴.۹۵	عربستان
۲۵	۵.۱	عربستان	۲۵	۴.۸۹	امارات
۳۴	۴.۶	کویت	۳۴	۴.۶۱	عمان
۴۰	۴.۵	آذربایجان	۳۵	۴.۵۹	کویت
۳۹	۴.۵	بحرین	۳۷	۴.۵۴	بحرین
۴۲	۴.۵	قزاقستان	۵۷	۴.۲۹	آذربایجان
۵۱	۴.۴	ترکیه	۶۱	۴.۲۵	ترکیه
۶۶	۴.۲	گرجستان	۶۵	۴.۲۱	اردن
۶۴	۴.۲	اردن	۶۹	۴.۱۴	ایران
۶۲	۴.۲	عمان	۷۲	۴.۱۲	قزاقستان
۷۴	۴.۱	ایران	۸۱	۴	مصر
۸۰	۴.۰	تاجیکستان	۹۲	۳.۸۹	لبنان
۸۲	۴	ارمنستان	۹۳	۳.۸۶	گرجستان
۱۰۲	۳.۸	قرقیزستان	۹۷	۳.۷۹	سوریه
۱۰۱	۳.۸	لبنان	۹۸	۳.۷۶	ارمنستان
۱۱۶	۳.۷	مصر	۱۱۶	۳.۵۳	تاجیکستان
۱۲۶	۳.۴	پاکستان	۱۲۱	۳.۴۹	قرقیزستان
-	-	افغانستان	۱۲۳	۳.۴۸	پاکستان
-	-	عراق	-	-	افغانستان
-	-	سوریه	-	-	عراق
-	-	ترکمنستان	-	-	ترکمنستان
-	-	ازبکستان	-	-	ازبکستان
-	-	یمن	-	-	یمن

نمودار(۶). مقایسه نمره شاخص رقابت پذیری ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز در سال ۲۰۱۵

(از بهترین به بدترین)

ماخذ: بر اساس جدول ۱۸

جدول (۲۱). مقایسه تغییر رتبه فضای کسب و کار ایران در مقایسه با کشورهای حوزه سند چشم انداز

۲۰۱۶		۲۰۰۵		
رتبه فضای کسب و کار (از ۱۸۹ کشور)		رتبه فضای کسب و کار (از ۱۳۳ کشور)		
۳۱	امارات	۳۸	عربستان	۱
۳۵	ارمنستان	۴۶	ارمنستان	۲
۴۱	قزاقستان	۴۷	کویت	۳
۵۵	ترکیه	۵۱	عمان	۴
۶۳	آذربایجان	۶۰	پاکستان	۵
۷۰	عمان	۶۹	امارات	۶
۸۲	عربستان	۷۴	اردن	۷
۱۰۱	کویت	۸۶	قزاقستان	۸
۱۱۳	اردن	۹۰	یمن	۹
۱۱۸	ایران	۹۳	ترکیه	۱۰
۱۳۱	مصر	۹۸	آذربایجان	۱۱
۱۳۸	پاکستان	۱۰۸	ایران	۱۲
۱۶۱	عراق	۱۱۴	عراق	۱۳
۱۷۰	یمن	۱۲۲	افغانستان	۱۴
۱۷۷	افغانستان	۱۴۱	مصر	۱۵

ماخذ: گزارش‌های بانک جهانی (- ۲۰۱۶ www.doingbusiness.org)

جدول (۲۵). مقایسه نمره آزادی اقتصادی ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز (نمره از ۱۰)

۲۰۱۴ (سال دهم از اجرای سند و دوم از برنامه پنجم)		۲۰۱۰ (سال پایان برنامه چهارم)		۲۰۰۵ (سال شروع و اجرای سند چشم انداز و برنامه چهارم)		
۷.۹۸	گرجستان	۷.۹	امارات	۷.۷	امارات	۱
۷.۹۸	امارات	۷.۸	اردن	۷.۶	اردن	۲
۷.۹۱	قطر	۷.۸	بحرین	۷.۵	عمان	۳
۷.۸۲	اردن	۷.۶	قطر	۷.۴	گرجستان	۴
۷.۷۱	ارمنستان	۷.۶	ارمنستان	۷.۴	کویت	۵
۷.۶۰	بحرین	۷.۵	گرجستان	۷.۳	ارمنستان	۶
۷.۳۵	قزاقستان	۷.۴	لبنان	۷.۲	بحرین	۷
۷.۲۷	عمان	۷.۳	عمان	۶.۹	قزاقستان	۸
۷.۱۶	قرقیزستان	۷.۳	کویت	۶.۵	قرقیزستان	۹
۷.۱۴	کویت	۷.۱	عربستان	۶.۴	ترکیه	۱۰
۷.۰۶	لبنان	۷.۰	قزاقستان	۶.۴	مصر	۱۱
۶.۹۷	تاجیکستان	۶.۹	ترکیه	۶.۴	ایران	۱۲
۶.۹۵	عربستان	۶.۷	قرقیزستان	۶.۲	پاکستان	۱۳
۶.۸۶	ترکیه	۶.۵	مصر	۶.۱	آذربایجان	۱۴
۶.۵۵	آذربایجان	۶.۴	یمن	۵.۹	سوریه	۱۵
۶.۴۴	یمن	۶.۳	تاجیکستان		افغانستان	۱۶
۶.۰۵	مصر	۶.۳	پاکستان		عراق	۱۷
۶.۰۱	پاکستان	۶.۲	ایران		لبنان	۱۸
۵.۵۹	سوریه	۶.۲	سوریه		قطر	۱۹
۵.۲۷	ایران	۶.۰	آذربایجان		عربستان	۲۰
	افغانستان		افغانستان		تاجیکستان	۲۱
	عراق		عراق		ترکمنستان	۲۲
	ترکمنستان		ترکمنستان		ازبکستان	۲۳
	ازبکستان		ازبکستان		یمن	۲۴

جدول (۲۶). مقایسه نمره آزادی تجاری ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز (نمره از ۱۰)

۲۰۱۴ (سال دهم از اجرای سند و دوم از برنامه پنجم)		۲۰۱۰ (سال پایان برنامه چهارم)		۲۰۰۵ (سال شروع و اجرای سند چشم انداز و برنامه چهارم)		
۸.۵	گرجستان	۸.۵	گرجستان	۸.۲	گرجستان	۱
۸.۴	ارمنستان	۸.۱	امارات	۸.۱	امارات	۲
۸.۱	امارات	۸.۱	عمان	۷.۹	اردن	۳
۸.۰	اردن	۸.۰	بحرین	۷.۹	عمان	۴
۷.۹	عمان	۷.۹	اردن	۷.۷	بحرین	۵
۷.۹	قطر	۷.۸	قطر	۷.۶	کویت	۶
۷.۶	بحرین	۷.۶	ارمنستان	۷.۴	ترکیه	۷
۷.۴	قرقیزستان	۷.۶	کویت	۷.۱	ارمنستان	۸
۷.۲	ترکیه	۷.۴	ترکیه	۶.۶	قرقیزستان	۹
۷.۱	آذربایجان	۷.۲	عربستان	۶.۲	مصر	۱۰
۶.۹	کویت	۷.۲	لبنان	۶.۱	قزاقستان	۱۱
۶.۹	تاجیکستان	۷.۱	یمن	۶.۱	پاکستان	۱۲
۶.۸	یمن	۶.۵	آذربایجان	۵.۹	آذربایجان	۱۳
۶.۶	لبنان	۶.۴	قرقیزستان	۵.۸	سوریه	۱۴
۶.۲	عربستان	۶.۳	مصر	۵.۶	ایران	۱۵
۶.۰	قزاقستان	۶.۰	سوریه		افغانستان	۱۶
۵.۸	مصر	۵.۹	پاکستان		عراق	۱۷
۵.۸	پاکستان	۵.۷	تاجیکستان		لبنان	۱۸
۴.۵	سوریه	۵.۶	قزاقستان		قطر	۱۹
۳.۰	ایران	۵.۱	ایران		عربستان	۲۰
	افغانستان		افغانستان		تاجیکستان	۲۱
	عراق		عراق		ترکمنستان	۲۲
	ترکمنستان		ترکمنستان		ازبکستان	۲۳
	ازبکستان		ازبکستان		یمن	۲۴

جدول (۲۷). تولید ناخالص داخلی به ازای هر شاغل (بهره وری نیروی کار) - به دلار بر حسب
برابری قدرت خرید به دلار و قیمت های ثابت (۲۰۱۱)

متوسط رشد سالانه دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۵		۲۰۱۵ (سال یازدهم از اجرای سند و پنجم از برنامه پنجم)		۲۰۱۰ (سال پایانی برنامه چهارم)		۲۰۰۵ (سال شروع اجرای سند چشم انداز و برنامه چهارم)		
۸.۷	ترکمنستان	۱۹۴۴۱۰	سوریه	۱۷۱۳۸۳	قطر	۲۰۱۲۴۰	کویت	۱
۸.۵	آذربایجان	۱۸۱۱۶۳	قطر	۱۶۸۶۰۷	سوریه	۱۹۶۴۷۸	قطر	۲
۵.۸	گرجستان	۱۵۵۷۸۰	کویت	۱۶۳۲۵۱	کویت	۱۷۳۸۷۹	امارات	۳
۵.۳	ازبکستان	۱۴۵۸۲۲	عربستان	۱۳۶۹۶۳	عربستان	۱۵۳۹۷۹	سوریه	۴
۵.۱	افغانستان	۹۶۰۱۲	امارات	۱۱۹۵۷۷	عمان	۱۲۲۶۶۸	عربستان	۵
۴.۴	قزاقستان	۸۴۶۵۶	بحرین	۸۸۹۲۵	امارات	۱۱۸۶۲۵	عمان	۶
۳.۳	تاجیکستان	۸۱۸۰۱	عمان	۷۴۴۵۴	بحرین	۹۵۴۷۱	بحرین	۷
۲.۵	سوریه	۶۳۹۴۱	عراق	۶۰۹۳۸	عراق	۵۴۳۳۴	عراق	۸
۲.۴	ارمنستان	۵۷۴۷۶	ترکیه	۵۳۸۷۵	ایران	۵۱۷۵۳	ترکیه	۹
۲.۲	قرقیزستان	۵۰۴۳۴	ایران	۵۳۵۰۸	ترکیه	۴۴۶۴۴	اردن	۱۰
۲.۰	مصر	۴۸۷۳۱	قزاقستان	۴۸۶۸۹	لبنان	۴۲۵۳۰	ایران	۱۱
۱.۷	ایران	۴۲۴۳۸	لبنان	۴۳۸۴۹	اردن	۴۰۱۵۷	لبنان	۱۲
۱.۷	عربستان	۴۱۴۱۲	اردن	۳۹۷۲۷	قزاقستان	۳۲۶۰۵	قزاقستان	۱۳
۱.۵	ترکیه	۴۰۶۹۹	ترکمنستان	۳۵۰۸۹	مصر	۲۹۹۱۹	مصر	۱۴
۰.۸	پاکستان	۳۷۰۴۵	مصر	۳۳۷۳۵	آذربایجان	۱۹۹۲۸	یمن	۱۵
۰.۳	لبنان	۳۵۸۶۶	آذربایجان	۲۶۲۳۴	ترکمنستان	۱۷۹۵۶	ترکمنستان	۱۶
۰.۳	عراق	۱۹۰۳۴	ارمنستان	۱۹۷۹۱	یمن	۱۷۹۱۸	آذربایجان	۱۷
-۰.۲	اردن	۱۷۰۵۶	گرجستان	۱۶۴۱۴	ارمنستان	۱۵۵۵۰	ارمنستان	۱۸
-۱.۴	بحرین	۱۵۶۸۸	یمن	۱۳۶۴۰	گرجستان	۱۲۹۵۴	پاکستان	۱۹
-۱.۸	کویت	۱۴۵۱۲	ازبکستان	۱۲۷۶۵	پاکستان	۱۰۲۸۸	گرجستان	۲۰
-۱.۸	قطر	۱۳۷۴۹	پاکستان	۱۱۳۱۳	ازبکستان	۸۵۸۷	ازبکستان	۲۱
-۱.۸	یمن	۸۲۸۹	افغانستان	۷۲۶۳	افغانستان	۵۹۳۷	قرقیزستان	۲۲
-۳.۴	عمان	۷۸۵۷	قرقیزستان	۶۷۲۰	قرقیزستان	۵۱۶۳	افغانستان	۲۳
-۶.۱	امارات	۶۶۷۶	تاجیکستان	۵۵۴۱	تاجیکستان	۴۷۷۷	تاجیکستان	۲۴

ماخذ: ۲۰۱۶ (WDI). <http://data.worldbank.org>

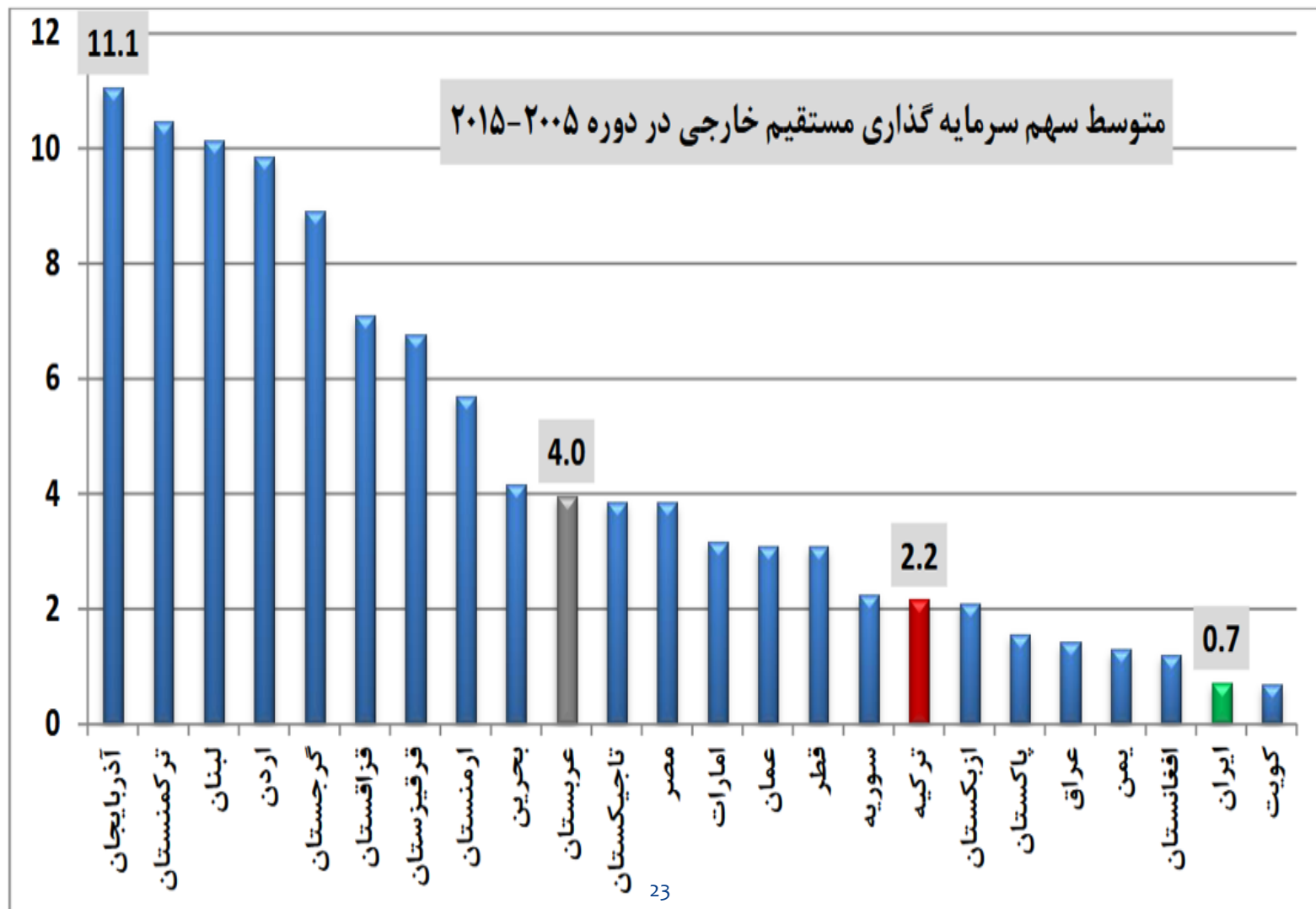
جدول (۳۵). مقایسه سهم سرمایه گذاری مستقیم خارجی در تولید ناخالص داخلی ایران^۱ با کشورهای حوزه سند چشم انداز (درصد)

متوسط دوره ۲۰۰۵ - ۲۰۱۵		۲۰۱۵ (سال یازدهم از اجرای سند و پنجم از برنامه پنجم)		۲۰۱۰ (سال پایان برنامه چهارم)		۲۰۰۵ (سال شروع اجرای سند چشم انداز و برنامه چهارم)		
۱۱.۱	آذربایجان	۱۱.۶	قرقیزستان	۱۶.۱	ترکمنستان	۳۳.۸	آذربایجان	۱
۱۰.۵	ترکمنستان	۱۱.۴	ترکمنستان	۱۱.۳	لبنان	۱۵.۸	اردن	۲
۱۰.۲	لبنان	۸.۹	گرجستان	۸.۸	قرقیزستان	۱۲.۳	لبنان	۳
۹.۹	اردن	۷.۶	آذربایجان	۷.۴	گرجستان	۷.۱	گرجستان	۴
۸.۹	گرجستان	۵.۰	تاجیکستان	۶.۴	اردن	۶.۶	بحرین	۵
۷.۱	قزاقستان	۵.۰	لبنان	۶.۳	آذربایجان	۶.۰	امارات	۶
۶.۸	قرقیزستان	۳.۴	اردن	۵.۷	ارمنستان	۶.۰	مصر	۷
۵.۷	ارمنستان	۳.۰	امارات	۵.۵	عربستان	۶.۰	ارمنستان	۸
۴.۲	بحرین	۲.۳	ترکیه	۵.۰	قزاقستان	۵.۶	قطر	۹
۴.۰	عربستان	۲.۲	قزاقستان	۴.۲	ازبکستان	۵.۲	ترکمنستان	۱۰
۳.۹	تاجیکستان	۲.۱	مصر	۳.۷	قطر	۴.۹	عمان	۱۱
۳.۹	مصر	۲.۱	عراق	۳.۱	امارات	۴.۵	قزاقستان	۱۲
۳.۲	امارات	۱.۷	ارمنستان	۲.۹	مصر	۴.۳	افغانستان	۱۳
۳.۱	عمان	۱.۶	ازبکستان	۲.۱	عمان	۳.۷	عربستان	۱۴
۳.۱	قطر	۱.۳	عربستان	۱.۲	ترکیه	۲.۴	تاجیکستان	۱۵
۲.۳	سوریه	۱.۲	عمان	۱.۱	پاکستان	۲.۱	ترکیه	۱۶
۲.۲	ترکیه	۰.۶	قطر	۱.۱	کویت	۲.۰	پاکستان	۱۷
۲.۱	ازبکستان	۰.۵	ایران	۱.۰	عراق	۱.۷	سوریه	۱۸
۱.۶	پاکستان	۰.۴	پاکستان	۰.۸	ایران	۱.۷	قرقیزستان	۱۹
۱.۴	عراق	۰.۳	افغانستان	۰.۶	یمن	۱.۳	ازبکستان	۲۰
۱.۳	یمن	۰.۳	کویت	۰.۶	بحرین	۱.۳	ایران	۲۱
۱.۲	افغانستان	-۴.۵	بحرین	۰.۳	افغانستان	۱.۰	عراق	۲۲
۰.۷	ایران		سوریه	-۰.۳	تاجیکستان	۰.۳	کویت	۲۳
۰.۷	کویت		یمن		سوریه	-۱.۸	یمن	۲۴

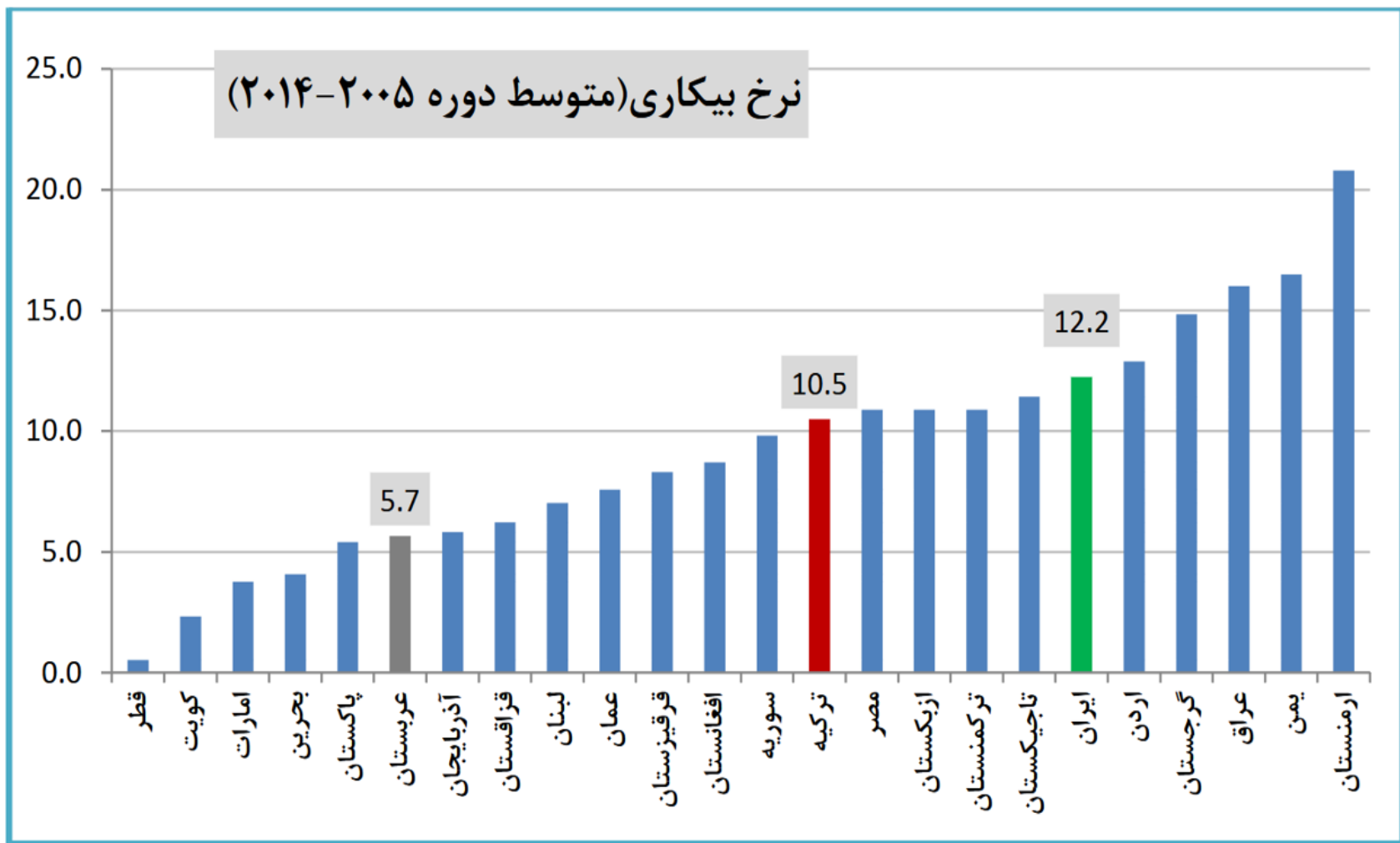
http://data.worldbank.org (WDI) ۲۰۱۶:۲

نمودار (۱۵). مقایسه متوسط سهم سرمایه گذاری خارجی در تولید خالص داخلی ایران با کشورهای حوزه سند چشم

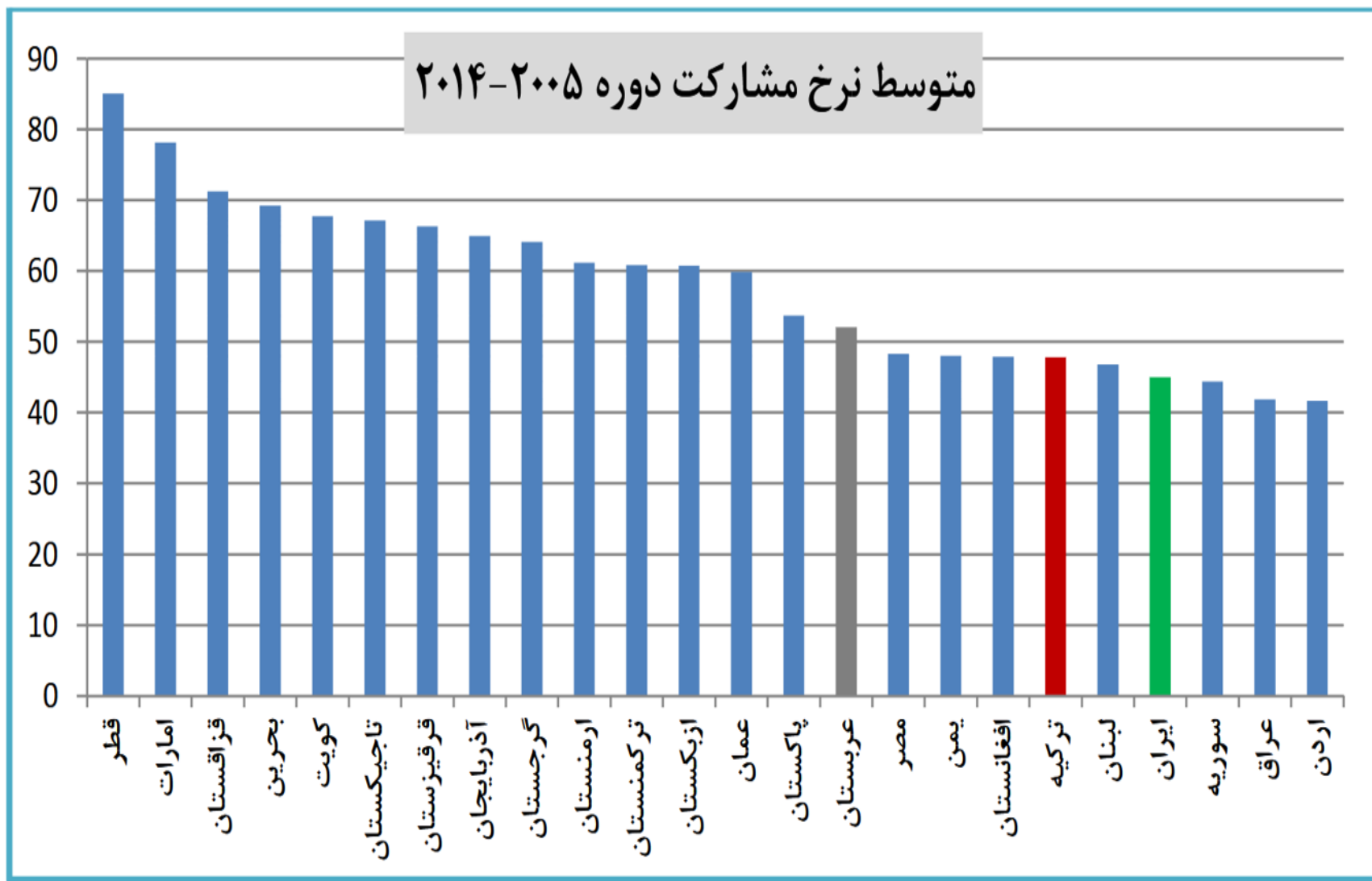
انداز در دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۲ (درصد)

نمودار (۱۶). مقایسه متوسط نرخ بیکاری ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز
(متوسط دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۲ و درصد)

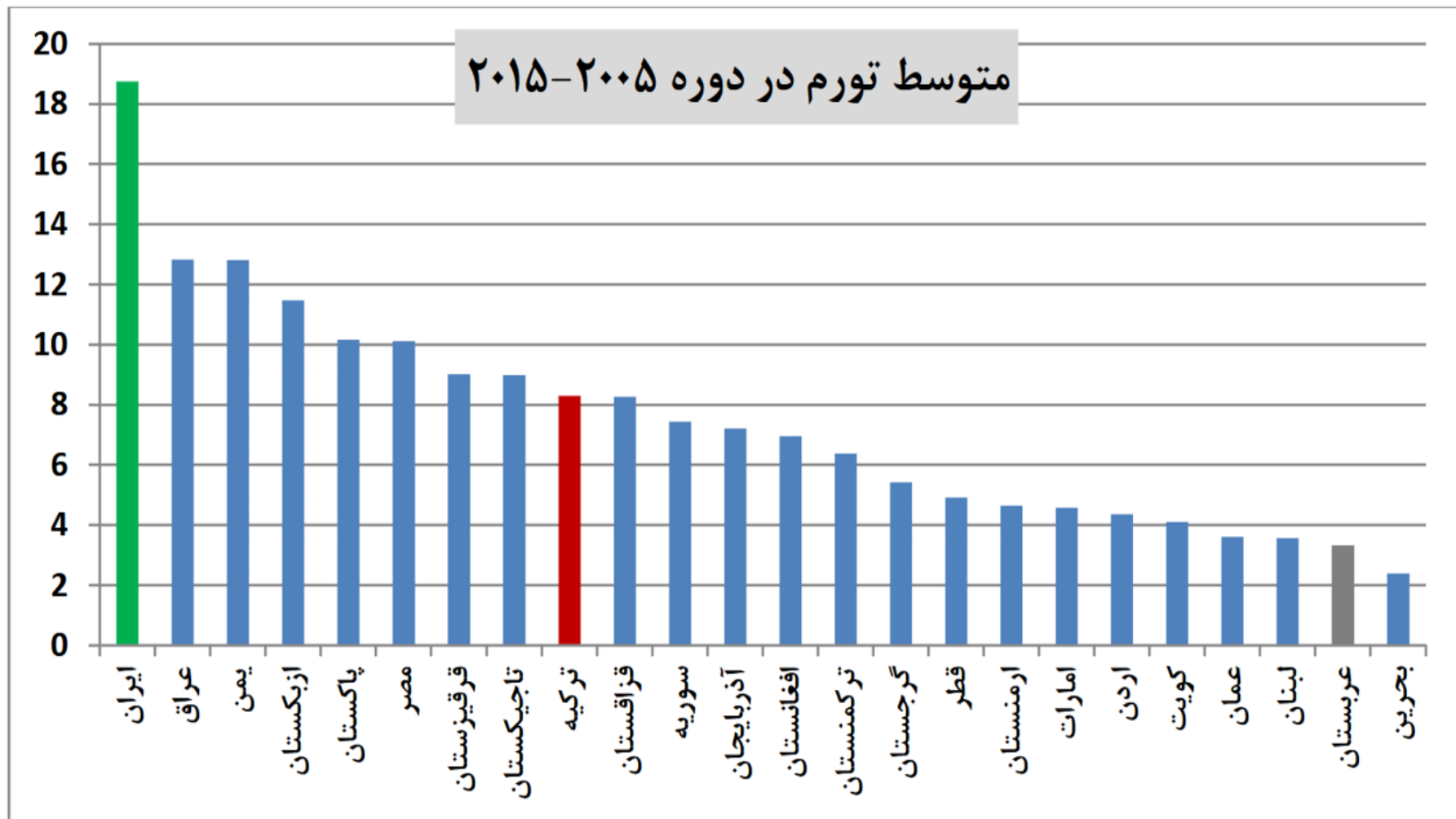

نمودار (۱۷). مقایسه متوسط نرخ مشارکت ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز
(متوسط دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۲ و درصد)

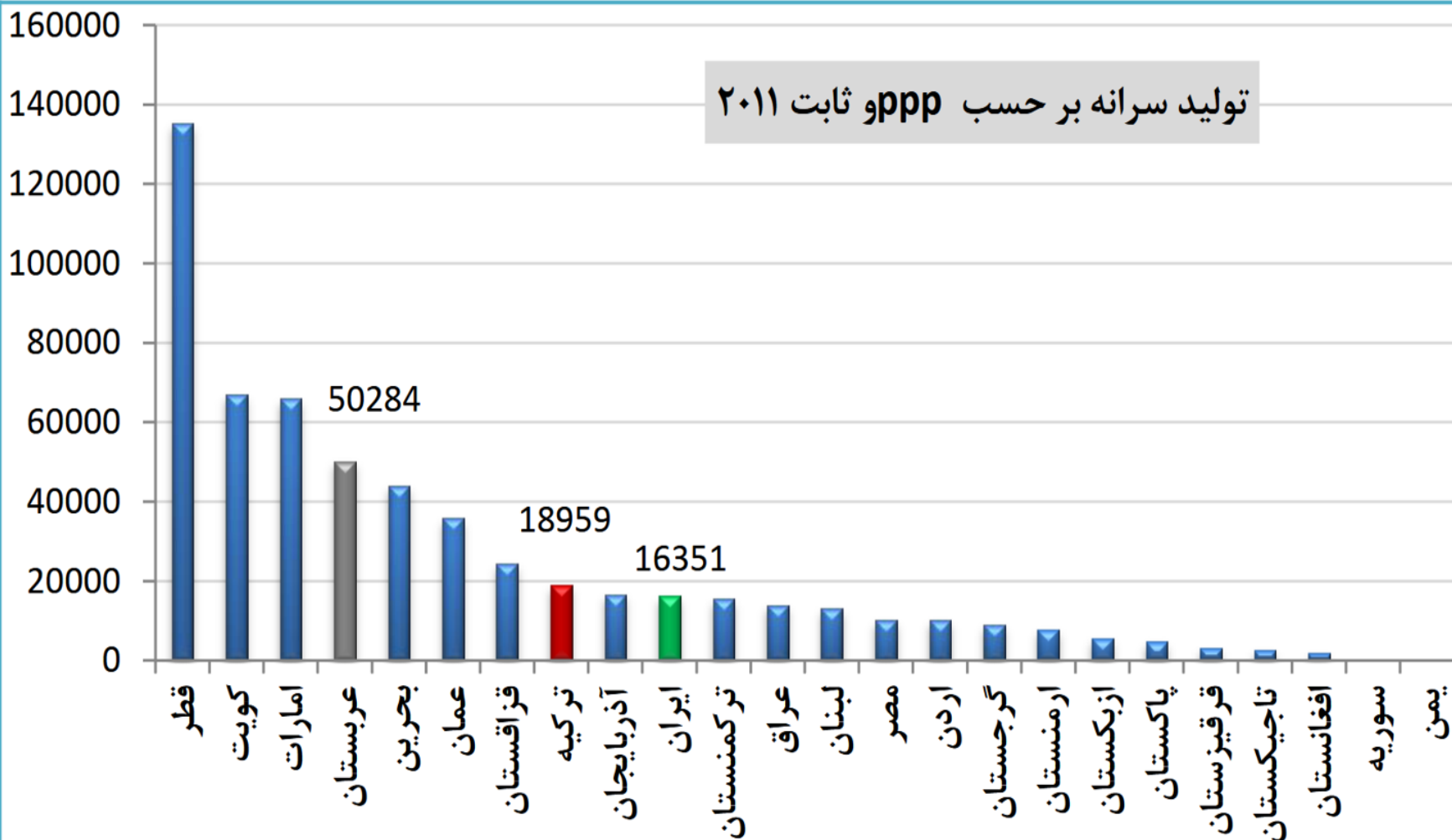

نمودار(۱۹). مقایسه متوسط نرخ تورم ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز در دوره ۲۰۰۵-۲۰۱۲ (رتبه

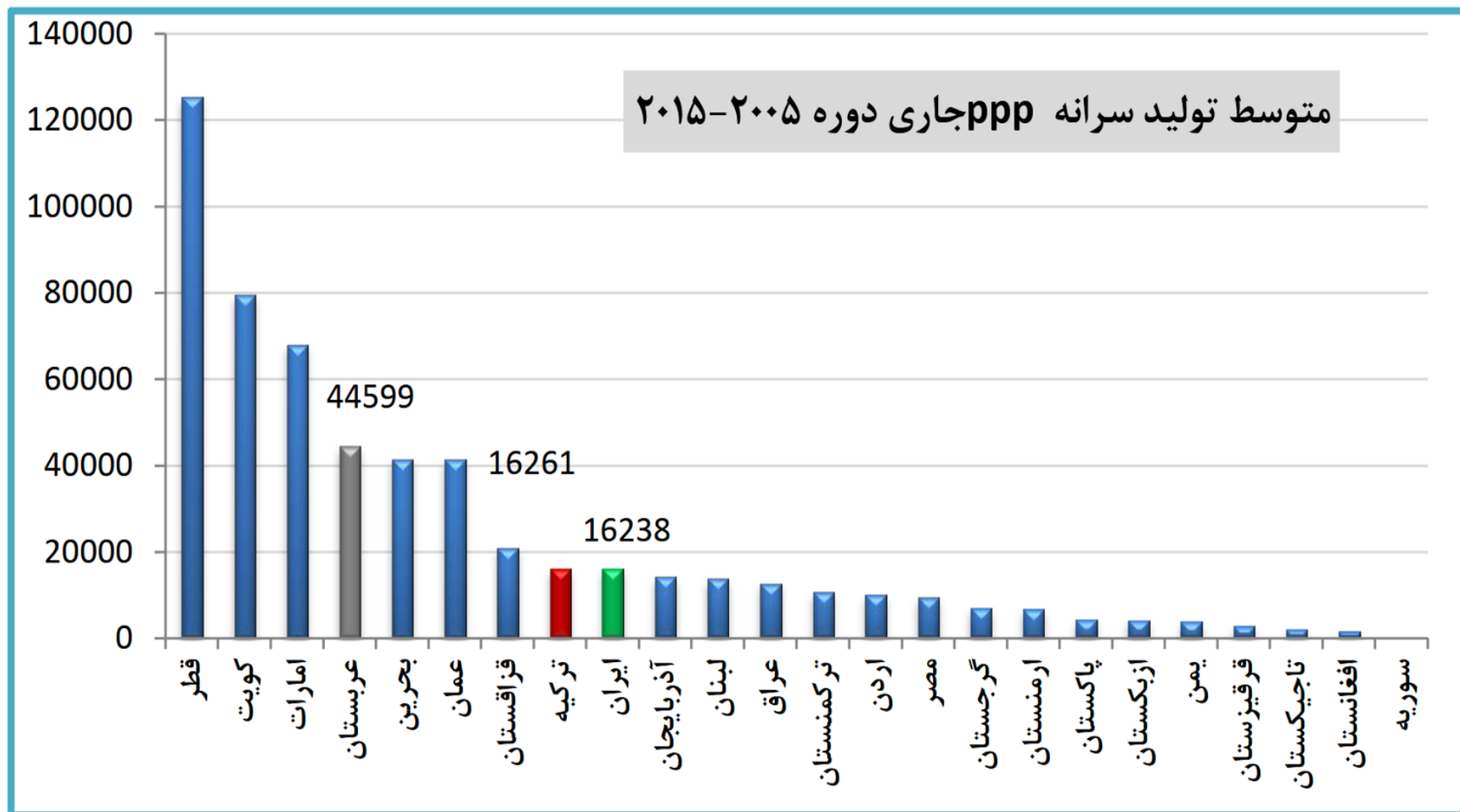
بندی از بیشتر به کمتر - درصد)

نمودار (۲۱). مقایسه تولید سرانه بر حسب PPP و قیمت ثابت ۲۰۱۱ ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز در سال ۲۰۱۵ (رتبه بندی نزولی - دلار)

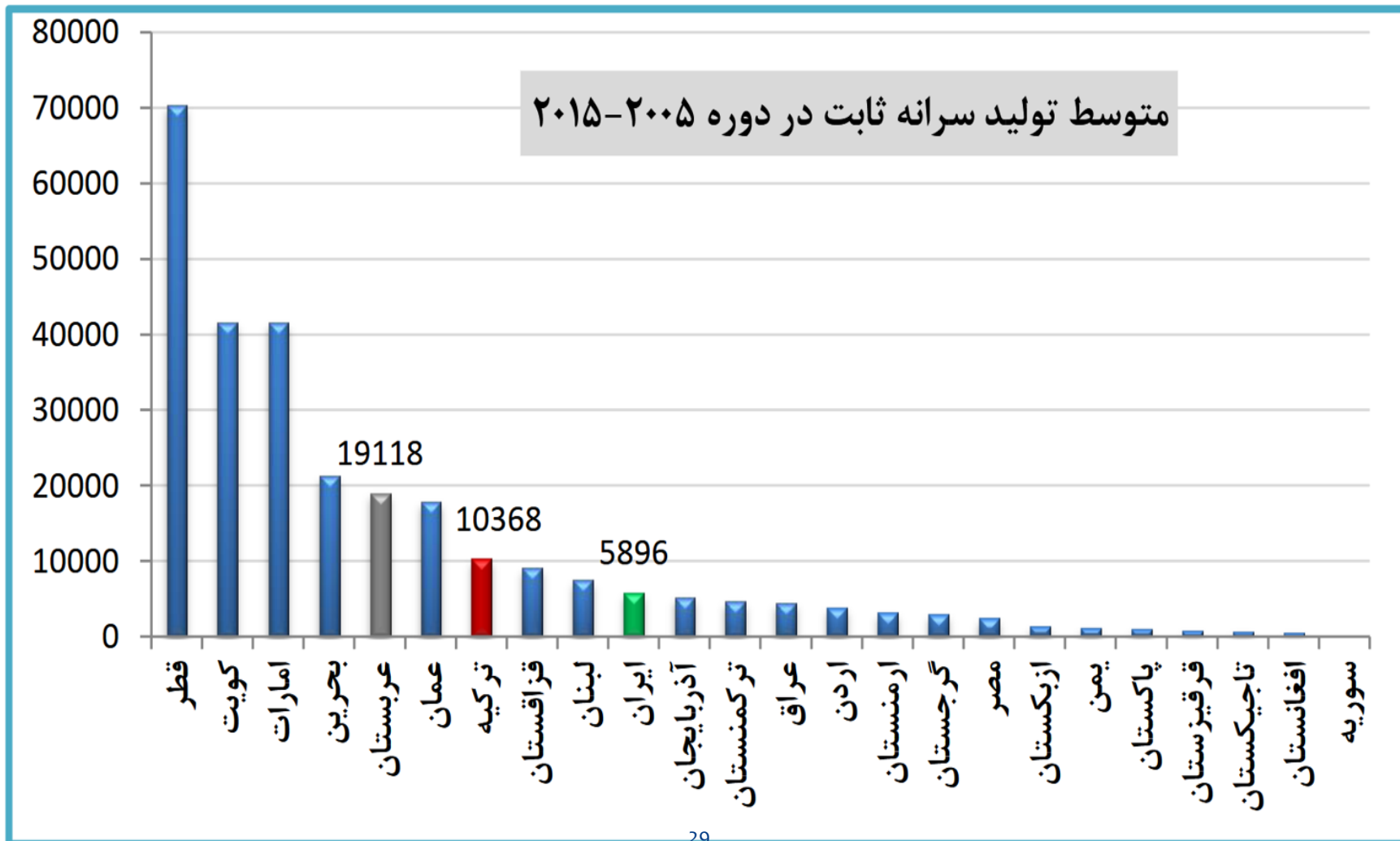

نمودار (۲۲). مقایسه متوسط تولید سرانه بر حسب PPP و جاری ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز

نمودار (۲۴). مقایسه متوسط تولید سرانه به قیمت ثابت ۲۰۱۰ ایران با کشورهای حوزه سند چشم انداز (رتبه بندی

نزولی - دلار)

دلایل عدم دستیابی به اهداف سند چشم انداز

- تغییرات مداوم در سیاست ها و مدیریت اجرایی کشور
- نداشتن نقشه راه قابل اجرا
- عدم شفافیت و عدم گزارش گیری از میزان تحقق سند
- تحریم های اقتصادی و فشارهای سیاسی خارجی
- عدم توجه به علایم حیاتی مهم مانند بهره روی ، سرمایه گذاری ، تورم و رشد اقتصادی
- نداشتن سندهای پشتیبان مانند سند آمایش و...
- عدم رعایت فرایند یک برنامه راهبردی

بایدها و نبایدهای پیش رو در تدوین چشم انداز ملی

بایدها و نبایدهای پیش رو

- ✓ چالش های حکمرانی
- ✓ چالش های زیست محیطی
- ✓ چالش های اقتصادی
- ✓ چالش نداشتن روایت و ارمان عامه پذیر

حکمرانی ها و حکومت ها در آینده تحت تاثیر پنج عامل یا پیشران هستند

- پیشران های جمعیت شناختی
- پیشران های اجتماعی
- پیشرانی های اقتصادی
- پیشران های فناوری دیجیتال، فناوری های نمایی، فناوری های سایبری و فیزیکی
- پیشران های پهبادی و خودران مانند اینترنت اشیا و ریزربات ها
تحوالات شگرفی را ایجاد خواهند کرد

حکومت ها و حکمرانی ها در آینده چگونه خواهند بود

- ❑ زوال قلمرو جغرافیایی و مکان (چالش دولت سرزمینی و گذار از حکمرانی های مکان مند)
- ❑ زوال فاصله ها و بعد مسافت
- ❑ زوال تفاوت ها
- ❑ زوال دولت های مرکزی
- ❑ حاکمیت داده و هوشمند

و آخرو دعوانا ان الحمدالله رب العالمين *